

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра загальної і медичної психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
професор _____ О.М. Власенко
«4» _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОДРАМА»

Освітній рівень	<u>другий (магістерський) рівень</u>
Галузь знань	<u>22 «Охорона здоров'я»</u>
Спеціальність	<u>225 «Медична психологія»</u>
Освітня програма	<u>Медична психологія</u>

2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Психодрама» підготовки на другому (магістерському) рівні, галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 225 Медична психологія, спеціалізація: лікар-психолог, IV курсу Навчально-наукового інституту психічного здоров'я.

Розробники: З.Л. Становських доцентка кафедри загальної і медичної психології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, кандидат психологічних наук.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної і медичної психології
Протокол від «13» червня 2024 року №22

Завідувач кафедри, професор _____ **Матяш М.М.**

Робочу програму схвалено на засіданні Циклової методичної комісії з медико-психологічних дисциплін

Протокол від «15» _____ 2024 року №6

Голова циклової методичної комісії, професор _____ **Омелянович В.Ю.**

Перезатверджено:

На 20__/20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р. протокол №
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р. протокол №
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р. протокол №
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р. протокол №
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань: 22 Охорона здоров'я	Вибіркова
Модулів - 1	Спеціальність: 225 Медична психологія	Рік підготовки: 4
Змістових модулів - 2		
Індивідуальне науково-дослідне завдання: психодрама як психотерапевтичний метод і сфери її застосування у професійній діяльності.		Семестр: 7 або 8.
Загальна кількість годин - 90		Лекції: 10 годин
Тижневих годин: аудиторних – 2, самостійна робота студента - 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «магістр»	Практичні заняття: 20 годин
		Самостійна робота: 60 годин
		Вид контролю: диференційований залік

2. МЕТА, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Мета: ознайомлення з історією виникнення та теоретичними основами психодрами, з базовими поняттями, етапами психодрами, психодраматичними техніками для вияву суперечностей внутрішнього світу особистості для подальшого їх вирішення; активне запровадження новітніх теоретичних та експериментальних знань з психодрами у практичну навчально-наукову діяльність студентів; саморозвиток для самоздійснення особистості в процесі творчої професійної діяльності.

Результати навчання:

Знати:

- специфіку, завдання та основні категорії курсу;
- методологічну основу дисципліни; історію розвитку психодрами;
- сфери застосування психодрами; специфіку, переваги і недоліки психодрами і рольової гри;
- якості тренера, необхідні для успішної роботи з групою; найважливіші теоретичні поняття, що стосуються психодрами, рольової гри;
- методи роботи з різноманітними проблемами, які виникають у групі й окремих особистостей; способи створення і підтримання оптимального рівня взаємодії у групі;

- психологічні особливості театрального мистецтва як сфери для особистісної самореалізації; основні техніки психодрами.

Вміти:

- за допомогою конкретних технік, вправ, групових ігор створювати і підтримувати у групі атмосферу безпеки і саморозкриття; ідентифікувати свої емоційні стани і адекватно реагувати в складних обставинах;
- адаптуватися в соціальному середовищі через особистісну самореалізацію себе в групі; розвивати рефлексію, свої емпатійні уміння;
- знаходити ресурси на подальше удосконалення себе; застосовувати теоретичні знання курсу в практичній діяльності;
- використовувати набуті техніки для самопізнання, самоконтролю та самовдосконалення.

Критерії оцінювання результатів навчання Основні критерії:

- Правильність, повнота та обсяг знань, їх точність
- Якість відповіді студента (обґрунтування, грамотність, чіткість)
- Навички використання теоретичних знань та вмінь.

Оцінка з дисципліни визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності у балах, що виставляються на кожному практичному занятті за відповідною темою, кількістю балів за виконання індивідуального завдання. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою. Студент отримує позитивну оцінку, якщо він виконав усі види робіт, передбачених навчальною програмою з дисципліни, відвідав усі лекції та практичні заняття, визначені тематичними планами, а за наявності пропусків – своєчасно їх відпрацював. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент з дисципліни за поточну навчальну діяльність і виконання індивідуального завдання – 200 балів. Мінімальний пороговий рівень оцінки – 111 балів.

Орієнтовні норми оцінювання відповідей студента:

«Відмінно» – якщо студент глибоко і всебічно знає зміст курсу, ознайомлений з рекомендованою навчально-методичною літературою, науковими першоджерелами, логічно і самостійно мислить, будує правильно і повно відповідь, що викладена літературною мовою у логічній послідовності, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, пов'язує матеріал профілем медичного вищого навчального закладу, демонструє високий рівень засвоєння знань, протягом семестру отримував переважно "5".

«Добре» – коли студент твердо знає курс і рекомендовану літературу, добре засвоїв матеріал і аргументовано викладає його, висловлює свої міркування про ті чи інші психологічні феномени, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу. Недоліки легко виправляються при відповідях на додаткові запитання викладача. Протягом семестру отримував переважно "4".

«Задовільно» – якщо студент в основному знає курс, ознайомлений з рекомендованою літературою, але непереконливо відповідає, плутає терміни, невпевнено почувається, демонструє розуміння навчального матеріалу при недостатній повноті засвоєння понять або непослідовному викладі матеріалу, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутнім фахом. Протягом семестру відповідав в основному на "3".

«Незадовільно» – коли студент не опанував зміст курсу, вкрай слабо знає загальну

літературу курсу, не володіє науковими фактами, визначеннями, категоріями, правилами та законами. Відсутнє загальногуманітарне та наукове мислення, практичними навичками не володіє. Відповідь неправильна, студент виявляє незнання основних понять предмету. Часто пропускав лекції. На заняттях отримував в основному “2”.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту, дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

Загальні:

ЗК 1 Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2 Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професії.

ЗК 3 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4 Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 7 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК11 Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК12 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові):

ФК 1. Здатність до збирання та критично опрацювання, аналізу та узагальнення медичної та психологічної інформації з різних джерел.

ФК 2. Здатність узагальнювати інформацію щодо суб'єктивних і об'єктивних проявів психологічних проблем, субклінічних хворобливих станів та захворювань.

ФК 3. Здатність до формулювання повного функціонального діагнозу та/або діагностичного формулювання в т.ч. реєстр-синдрому з урахуванням оцінки фізичного, психічного розвитку, клінічного діагнозу та диференційної діагностики.

Результати навчання з дисципліни:

РН 1. Обирати та застосовувати надійний діагностичний та психодіагностичний інструментарій для здійснення медичних та психологічних інтервенцій.

РН 10. Відшуковувати необхідну інформацію у професійній та науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати цю інформацію, застосовувати її для вдосконалення медичної практики.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Психодрама як метод групової психотерапії

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи психодрами.

Тема 1. Психодрама як метод групової психотерапії. Соціометрія як емпірично-теоретична основа психодрами. Поняття психодрами. Історія зародження. Вплив особистості Дж. Морено на створення психодрами. Робота з дітьми, театр спонтанності, групи зустрічей для емігрантів, робота з віденськими повіями, розвиток психодрами в Америці. Сучасні проблеми психодрами як терапевтичного методу. Процес виникнення соціометрії, соціометричний тест, соціограма. Соціометрія як математичний метод вивчення групових взаємин і процесів. Соціометричні процедури. Сучасні соціометричні тести. Позитивні та негативні вибори. Діади, тріади тощо. Лідери, позитивні та негативні зірки, аутсайдери. Додаткова реальність досвіду «Я». Розширення свідомості у

відношенні зовнішньої реальності. Розширення свідомості у відношенні внутрішньої реальності Сон в психодрамі. Аксіодрама.

Тема 2. Основні поняття психодрами та принципи використання рольових ігор в психотерапії. Поняття катарсису, первинність і вторинність катарсису по відношенню до процесу терапії. Інсайт. Зв'язок катарсису й інсайту, їх відмінності. Поняття спонтанності і творчості, адекватність і новизна як необхідні умови. Теорія ролей Я. Морено. Поняття рольової гри, походження «Я» з ролі. Принципи використання рольових ігор (Д.Кіппер): 1) конкретність опису, автентичність поведінки, яка розігрується, через принцип «тут і тепер»; 2) максимальне включення і спонтанні описи, тривання в імпровізації; 3) вибіркоче посилення (фокусування) – зміна часових параметрів, драматизація, зовнішнє втілення внутрішніх процесів; 4) розширення пізнавальних можливостей – поняття захищеного середовища, новий (корекційний) емоційний досвід, поняття надреальності; 5) пристосування темпоритму навчання до індивідуального, навик стримування; 6) послідовність пов'язаних між собою епізодів.

Тема 3. Структура і інструменти психодраматичного сеансу. Режисер як керівник психодрами. Стадії розвитку групи: знайомство, формальне спілкування, ритуали і погладжування, стадія конфронтації і агресії, стадія конструктивної переробки стосунків, стадія інтеграції. Інструменти психодрами. Сцена. Ведучий психодрами. Протагоніст. Партнери, або допоміжні «Я». Професійні вимоги, ролі ведучого: аналітик, режисер, терапевт, ведучий (П.Келлерман). Методи роботи ведучого над собою. Особистість ведучого і проблема границь. Протагоніст – головна дійова особа психодрами, вибір протагоніста.

Тема 4. Дев'ять специфічних технік психодрами. Базові техніки психодрами. Дев'ять специфічних технік психодрами: виконання ролі, монолог, діалог, дублювання, репліки в сторону, обмін ролями, техніка порожнього стільця, техніка дзеркала, парадигма технік. Хор. Спеціальні вправи: всі спиною, прорив всередину і прорив назовні, коло розради (коло друзів, коло втіхи). Основний зміст заключного етапу: «зняття ролей», ідентифікаційний зворотній зв'язок, рольовий зворотній зв'язок.

Змістовий модуль 2. Технологія психодрами.

Тема 5. Фази психодрами. Зміст, завдання кожного етапу психодраматичної сесії. Фаза розігріву, або Warm(ing)-up. Фаза гри, або фаза дії. Фаза обговорення, або заключна фаза. Рольовий зворотній зв'язок. Ідентифікаційний зворотній зв'язок. Шерінг. Процесаналіз, його значення для розуміння групових процесів, види процес аналізу (П. Келлерман). Часові рамки психодраматичного сеансу. Види групового супротиву, обумовлені недостатньою довірою: супротив ведучому, методу, групі, темі, процесу. Прояви супротиву, його функції і методи подолання (за П.Келлерманом). Психодрама, центрована на протагоністі, її особливості (організація сценічного простору, деталізація, розігрів, безпосереднє відтворення, вільні асоціації, повернення у минулий досвід). Дія: сегменти стадії дії, сцена, особливості постановки сцен, ключові й пов'язуючі сцени. Пред'явлення проблеми, корекційна частина, експериментування з альтернативною поведінкою. Призначення і зняття ролей, дублювання, основні задачі дубля, множинне дублювання, постійний дубль, техніка «бий і біжи».

Тема 6. Практична робота з групою на стадії розігріву. Фаза розігріву, її завдання, психічний і фізичний розігрів. Особливості використання вправ, ігор, елементів

психогімнастики для створення у групі атмосфери довіри і саморозкриття. Розігрів ведучого. Пряме і непряме представлення, процедура «чекінга» Соціометричні і ідентифікаційні вправи. Застосування тематичних вправ у роботі з групою. Групові ігри: способи організацій і форми проведення. Процедура вибору протагоніста і підготовка до основної фази роботи.

Тема 7. Ситуаційні техніки психодрами. Шерінг як форма підтримки протагоніста, правила його проведення. Метафоричний і порівняльний засоби. Техніки, пов'язані з універсалією часу: крок у майбутнє, повернення в часі, тест на спонтанність. Техніки, пов'язані з універсалією реальності: сновидіння, психодраматичний шок, рольові ігри в зміненому стані свідомості. Техніка «Сновидіння». Бесіда про кошмари і сновидіння, які тривожать, сновидіння, які повторюються, незрозумілі, але суб'єктивно важливі сновидіння. Розігрів, розігрування сновидіння, розшифрування сновидіння, продовження стану сну, зміна сновидіння, пробудження і обмін почуттями. Протипоказання застосування техніки. Примирення з інтроєктом. Кататимна психодрама, або психодраматична символдрама. Психодраматична гра «Чарівний магазин» (Magic Shop). Психодраматична «подорож». Додаткова реальність як досвід «Ти». Досвід «Ти» через обмін ролями. Практичне відпрацювання базових технік. Форми ситуаційних технік, експромт, адаптація та використання вже існуючого. Популярні і рідкі шляхи введення ситуаційних технік. Цілі ситуаційних технік: діагностичні, експериментальні, демонстраційні. Прототипи ситуаційних технік.

Тема 8. Застосування психодрами в роботі з дітьми і з хворими людьми. Практична робота з дітьми методом психодрами. Інтерпсихічна психодрама в роботі з підлітками і інтерпсихічна соціометрія П.Питцелє. Профілактика агресивної поведінки дітей в дитячому садку і школі. Особливості застосування в індивідуальній психотерапії з дітьми та підлітками. Розробка вправ для дитячої психодрами, проведення окремих вправ з дітьми (домашнє завдання), клінічний розбір випадків.

Виявлення причин захворювання. Трансгенераційні зв'язки, «синдром річниці», геносоціограма та її практичне використання, аналіз клінічних прикладів, подолання стресу і візуалізація роботи організму. Сучасний розвиток клінічних рольових ігор. Переваги перед іншими видами терапії. Обмеження та протипоказання застосування рольових ігор у клінічній практиці.

Тема 9. Сімейна психодрама. Концепції Дж. Морено, З.Т. Морено про використання психодрами в роботі з сім'єю. Поняття сімейної системи. Психодрама як непряма робота з сімейною системою та її учасниками. Рольова динаміка в сімейній психодрамі. Застосування предметів-символів та техніки «Пустого стільця» в сімейній психодрамі. Робота батьківськими фігурами. Можливості психодрами в роботі з жертвами насилля (М. Карп, Е. Баністер). Рольові ігри як допоміжна терапія. Перспективи розвитку психодрами та рольової (імітаційної) поведінки.

Тема 10. Вільна психодраматична сесія за запитом студентів. Тренінгова частина вивчення дисципліни, оволодіння практичними навичками участі в психодрамі, керівництва психодраматичним процесом, аналізу психодраматичної сесії. Розвиток вміння професійної рефлексії психічних феноменів та їх проявів і практичній діяльності лікаря-психолога.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	всього	л	п	с.р.
Модуль 1. Психодрама як метод групової психотерапії				
<u>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи психодрами.</u>				
1. Психодрама як метод групової психотерапії. Соціометрія як емпірично-теоретична основа психодрами.	10	2	2	6
2. Основні поняття психодрами. Принципи використання рольових ігор в психотерапії.	10	2	2	6
3. Структура і інструменти психодраматичного сеансу. Режисер як керівник психодрами.	10	2	2	6
4. Дев'ять специфічних технік психодрами	8	-	2	6
<u>Змістовий модуль 2. Технологія психодрами.</u>				
5. Фази психодрами. Зміст, завдання кожного етапу.	10	2	2	6
6. Практична робота з групою на стадії розігріву.	6	-	-	6
7. Ситуаційні техніки психодрами.	8	-	2	6
8. Застосування психодрами в роботі з дітьми і з хворими людьми.	8	-	2	6
9. Сімейна психодрама.	8	2	-	6
10. Вільна психодраматична сесія за запитом студентів.	12	-	6	6
ВСЬОГО ГОДИН:	90	10	20	60

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ п.п.	Тема	К-ть годин
1.	Психодрама як метод групової психотерапії. Соціометрія як емпірично-теоретична основа психодрами.	2
2.	Основні поняття психодрами. Принципи використання рольових ігор в психотерапії.	2
3.	Структура і інструменти психодраматичного сеансу. Режисер як керівник психодрами.	2
4.	Фази психодрами. Зміст, завдання кожного етапу.	2
5	Сімейна психодрама.	2
	ВСЬОГО ГОДИН:	10

6. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Згідно робочої програми навчальної дисципліни «Психодрама» семінарські заняття не заплановані.

7. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п.п.	Тема	К-ть годин
1.	Психодрама як метод групової психотерапії. Соціометрія як емпірично-теоретична основа психодрами.	2
2.	Основні поняття психодрами. Принципи використання рольових ігор в психотерапії.	2
3.	Структура і інструменти психодраматичного сеансу. Режисер як керівник психодрами.	2
4.	Дев'ять специфічних технік психодрами.	2
5.	Фази психодрами. Зміст, завдання кожного етапу.	2
6.	Ситуаційні техніки психодрами.	2
7.	Застосування психодрами в роботі з дітьми і з хворими людьми	2
8.	Вільна психодраматична сесія за запитом студентів.	6
	ВСЬОГО ГОДИН:	20

8. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Згідно робочої програми навчальної дисципліни «Психодрама» лабораторні заняття не заплановані.

9. ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п.п.	Тема	К-ть годин
1.	Психодрама як метод групової психотерапії. Соціометрія як емпірично-теоретична основа психодрами.	6
2.	Основні поняття психодрами. Принципи використання рольових ігор в психотерапії.	6
3.	Структура і інструменти психодраматичного сеансу. Режисер як керівник психодрами.	6
4.	Дев'ять специфічних технік психодрами	6
5.	Фази психодрами. Зміст, завдання кожного етапу.	6
6.	Практична робота з групою на стадії розігріву.	6
7.	Ситуаційні техніки психодрами.	6
8.	Застосування психодрами в роботі з дітьми і з хворими людьми.	6
9.	Сімейна психодрама.	6
10.	Вільна психодраматична сесія за запитом студентів.	6
	ВСЬОГО ГОДИН:	60

10. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (далі - ІНДЗ) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Вид ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу. **Види ІНДЗ** - підготовка повідомлення або написання повідомлення-відповіді (на основі опрацювання першоджерел) на запропоновані запитання чи завдання:

- підготувати та провести вправи на розігрів;
- підготувати та провести одну психодраматичну сесію в групі.

Поглиблене вивчення студентами тем та підготовка індивідуальних виступів за поданими темами:

1. Теорія ролей Дж. Морено.
2. Антропология творчої людини.
3. Побудова і процес психодрами.
4. Конституенти (інструменти), фази і форми.
5. Психодрама як розширення свідомості.
6. Психодрама як звільнення.
7. Психодрама в роботі з дітьми.
8. Розвиток і розповсюдження психодрами в сучасний час.
9. Психодрама як зустріч.
10. Психодрама як розширення свідомості.
11. Психодрама як звільнення.
12. Можливості та переваги психодраматичного методу.
13. Вимоги до техніки рольових ігор.
14. Обґрунтування технік: монолог, дублювання.
15. Обґрунтування техніки пустого стільця.
16. Обґрунтування техніки «дзеркало».
17. Характеристика підгрупи загальних технік: «крок у майбутнє», «повернення часу», «тест на спонтанність».
18. Відновлення довіри у дітей, які стали жертвами насильства.
19. Відтворення через дію подій з життя дитини, яка перенесла насильство.
20. Побудова моделі моведінки дитини, яка пережила насильство.
21. Психодраматична спіраль як спосіб аналізу психодраматичного процесу.
22. Взаємодія з символом лабіринта як вид психодраматичної розминки.
23. Використання психодрами і гештальт-методу у практичній роботі психолога.
24. Використання психодрами і психоаналізу у практичній роботі психолога. Психодрама, центрована на темі.
25. Психодрама, центрована на протагоністові.
26. Психодрама, центрована на групі.
27. Використання психодраматичних прийомів у п'єсах.
28. Психодраматичні прийоми роботи з казкою.
29. Імпровізаційна гра.

30. Огляд психодраматичних технік.
31. Розуміння особистісної проблеми засобами психодрами.
32. Формування психологічної стійкості засобами психодрами.
33. Проблема опору в групі, види опору, засоби боротьби з ними.
34. Трансактна психодрама.
35. Мак-Ніл. Техніка «Батьківське інтерв'ю».
36. Інтеграція психодрами з іншими підходами у психології.
37. Теорія ролей Я.Л. Морено.
38. Антропологія творчої людини.
39. Побудова і процес психодрами. Конституенти(інструменти), фази і форми.
40. Психодрама як розширення свідомості.
41. Психодрама як звільнення.
42. Психодрама в роботі з дітьми.
43. Розвиток і розповсюдження психодрами в сучасний час.
44. Психодрама як зустріч.
45. Психодрама як розширення свідомості.
46. Психодрама як звільнення.
47. Можливості та переваги психодраматичного методу.
48. Вимоги до техніки рольових ігор.
49. Обґрунтування технік: монолог, дублювання.
50. Обґрунтування техніки пустого стільця.
51. Обґрунтування техніки «дзеркало».
52. Характеристика підгрупи загальних технік: «крок у майбутнє», «повернення часу», «тест на спонтанність».
53. Відновлення довіри у дітей, які стали жертвами насильства.
54. Відтворення через дію подій з життя дитини, яка перенесла насильство.
55. Побудова моделі моведінки дитини, яка пережила насильство.
56. Психодраматична спіраль як спосіб аналізу психодраматичного процесу.
57. Взаємодія з символом лабіринта як вид психодраматичної розминки.
58. Використання психодрами і гештальт-методу у практичній роботі психолога.
59. Використання психодрами і психоаналізу у практичній роботі психолога. Психодрама, центрована на темі.
60. Психодрама, центрована на протагоністові.
61. Психодрама, центрована на групі.
62. Використання психодраматичних прийомів у п'єсах.
63. Психодраматичні прийоми роботи з казкою.
64. Імпровізаційна гра.
65. Огляд психодраматичних технік.
66. Розуміння особистісної проблеми засобами психодрами.
67. Формування психологічної стійкості засобами психодрами.
68. Проблема опору в групі, види опору, засоби боротьби з ними.
69. Трансактна психодрама.
70. Мак-Ніл. Техніка «Батьківське інтерв'ю».
71. Інтеграція психодрами з іншими підходами у психології.

11. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання дисципліни застосовуються наступні методи навчання: лекції, практичні заняття з використанням розминок, рольових ігор, різноманітних психодраматичних технік: самопрезентація, монолог, діалог, обмін ролями, множинне

дублювання, порожній стілець тощо.

12. МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ, РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ОЦІНЮВАННЯ

Методами контролю є: усний, письмовий, програмований, підсумковий контроль. Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є **диференційований залік**.

Диференційований залік з дисципліни «Психодрама» – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентами навчального матеріалу виключно на підставі результатів поточного навчання та виконання завдань самостійної роботи і, відповідно до навчального плану, не передбачає окремого навчального заняття для приймання заліку. На останньому тематичному навчальному занятті, після закінчення обговорення теми заняття викладач навчальної групи оголошує суму балів студента за результатами поточного контролю і за виконання індивідуального завдання.

Оцінка з дисципліни визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності у балах, що виставляються на кожному практичному занятті за відповідною темою і кількістю балів за виконання індивідуального завдання.

Студент отримує оцінку, якщо він виконав усі види робіт, передбачених навчальною програмою з дисципліни, відвідав усі лекції та семінарські заняття, визначені тематичними планами, а за наявності пропусків – своєчасно їх відпрацював, набрав загальну кількість балів не менш як 111 балів. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент з дисципліни за поточну навчальну діяльність і виконання індивідуального завдання – 200 балів.

Самостійну роботу студентів оцінюють під час поточного контролю на семінарському занятті.

Вага кожної теми у межах курсу в балах має бути однаковою.

Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість оцінюваних практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімум на кількість балів з дисципліни
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання	
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 1 90\3.0	2	10	19	15	11	0	10	111

Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як арифметична сума балів за кожне заняття та за індивідуальну роботу.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність під час вивчення дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем у модулі з додаванням балів за індивідуальне завдання студента.

Мінімальна кількість балів з дисципліни, яку повинен набрати студент при її вивченні для

отримання диференційованого заліку становить 111 балів.

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх обсягу та значущості. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності.

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

ЗАГАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Види роботи	Сума балів	Підсумковий контроль
Поточна успішність (тем практичних занять – 10; 1 тема – 19 балів)	190	
Самостійна (індивідуальна) робота –	10	
ВСЬОГО:	200	Диф. залік

ШКАЛА ECTS

Успішність навчання студентів визначається за шкалою ECTS, яка є 7-бальною. 5-бальна нормована для успішних студентів

Оцінка за національною шкалою	Границі оцінок ECTS	Оцінка ECTS	Описання
Відмінно	170-200	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
Добре	155 -169	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
	140 - 154	C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
Задовільно	125 - 139	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
	111 - 124	E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
	60 - 110	Fx	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
Незадовільно	1 - 59	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Рекомендована література.
2. Мультимедійний лекційний матеріал.

3. **Перелік питань для поточного та кінцевого контролю** знань з дисципліни:
1. Психодрама як метод групової психотерапії п оняття психодрами.
 2. Сучасні проблеми психодрами як терапевтичного методу.
 3. Способи та умови отримання освіти для ведення драматичних груп.
 4. Стандарти освіти. Розвиток психодрами в Україні.
 5. Психодрама та психоаналіз – протистояння і взаємне збагачення.
 6. Психодрама, центрована на протагоністі.
 7. Психодрама, центрована на темі.
 8. Психодрама, спрямована на групу, центрована на групі.
 9. Імпровізаційна гра.
 10. Рольова гра.
 11. Ситуаційна гра.
 12. Соціодрама.
 13. Соціометричні процедури. Сучасні соціометричні тести.
 14. Терапевтичні ефекти відкритої соціометрії.
 15. Поняття «соціальний атом», «регенерація» соціального атома, «соціальна смерть».
 16. Поняття катарсису, первинність і вторинність катарсису по відношенню до процесу терапії.
 17. Інсайт. Зв'язок катарсису й інсайту, їх відмінності.
 18. Поняття спонтанності і творчості, адекватність і новизна як необхідні умови.
 19. Теорія ролей Я. Морено. Поняття рольової гри, походження «Я» з ролі.
 20. Принципи використання рольових ігор в психотерапії (Д. Кіппер):
 21. Інструменти психодрами. Сцена. Ведучий психодрами. Протагоніст. Партнери, або допоміжні «Я». Група.
 22. Режисер – керівник психодрами, компетенції режисера. Професійні вимоги, ролі ведучого: аналітик, режисер, терапевт, ведучий (П.Келлерман).
 23. Протагоніст – головна дійова особа психодрами, вибір протагоніста.
 24. Часові рамки психодраматичного сеансу.
 25. Види групового супротиву, обумовлені недостатньою довірою: супротив ведучому, методу, групі, темі, процесу.
 26. Практична робота з групою на стадії розігріву.
 27. Фаза розігріву, її завдання, психічний і фізичний розігрів.
 28. Особливості використання вправ, ігор, елементів психогімнастики для створення у групі атмосфери довіри і саморозкриття.
 29. Робота ведучого на основній фазі і заключній фазі.
 30. Дев'ять специфічних технік психодрами
 31. Шерінг як форма підтримки протагоніста, правила його проведення.
 32. Особливі фактори для проведення соціодрами
 33. Базові і ситуаційні техніки психодрами.
 34. Цілі ситуаційних технік: діагностичні, експериментальні, демонстраційні. Прототипи ситуаційних технік.
 35. Непрямий, прямий, метафоричний і порівняльний засоби.
 36. Психодрама як розширення свідомості.
 37. Кататимна психодрама, або психодраматична символодрама.
 38. Чарівний магазин (Magic Shop. Психодраматична «подорож».
 39. Додаткова реальність як досвід «Ти». Досвід «Ти» через обмін ролями. Аксіодрама.
 40. Психопатологічні порушення з позиції теорії ролей (модель).
 41. Синдроми рольового дефіциту.
 42. Рольові конфлікти.

43. Неадекватна рольова поведінка.
44. Практична робота з дітьми методом психодрами.
45. Розробка вправ для дитячої психодрами, проведення окремих вправ з дітьми (домашнє завдання), клінічний розбір випадків.
46. Сімейна психодрама – психодраматичне лікування подружніх проблем (Я.Л.Морено, З.Т.Морено).
47. Можливості психодрами в роботі з жертвами насилля (М. Карп, Е. Баністер).
48. Обмеження та протипоказання застосування рольових ігор у клінічній практиці. Перспективи розвитку психодрами та рольової (імітаційної) поведінки.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Основи психотерапії: навчальний посібник / М. І. Мушкевич, С. Є. Чагарна ; за редакцією М. І. Мушкевич. – Видання 3-тє. – Луцьк: Вежа-Друк, 2017. – 420 с.
2. Тертична Н.А. Історія психології: навч. посібник / автор Н.А.Тертична – К.:, 2018. – 351с.
3. Чудаєва Н.В., Шулдик Г.О. Психодрама. Курс лекцій: навчальний посібник для студентів педагогічних вузів, Умань: ПП Жовтий, 2018. 157с.
4. Чудаєва Н.В., Шулдик Г.О. Психодрама. Курс лекцій: навчальний посібник для студентів педагогічних вузів. МОН України, Уманський держ.пед.у-тет імені Павла Тичини, Ф-тет соціальної та психологічної освіти, К-ра психології. Умань: Візаві. 2019. 166с.
5. Яценко Т. С. Теорія і практика групової психокорекції. Активне соціальнопсихологічне навчання: [навч. посібник] / Т. С. Яценко – Київ: Вища школа, 2018. – 679 с

Допоміжна:

1. Прокоф'єва О.О. Особливості викладання дисципліни «Психодрама». Наукове періодичне видання Український психолого-педагогічний науковий збірник. Науковий журнал № 3 (03) грудень 2014.с.163-171.
2. Театр і драматерапія в груповій роботі». - Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2009 –188 с.
3. Dogan T. The effects of psychodrama on young adults' attachment styles Arts in Psychotherapy, 37 (2), 2010. pp. 112-119.
4. Kipper D.A, Ritchie, T.D. The effectiveness of psychodramatic techniques: A meta-analysis. Group Dynamics: Theory, Research and Practice, 7,1, 2003. pp. 13-25.
5. Monit Cheung PhD University of Houston, Kim Alzate University of Houston, Peter Viet Nguyen PhD Virginia Commonwealth University. Psychodrama Preparation for Internship. Practice Digest. Volume 2.2. October 2012.
6. Nicholas M. Intoduction to the special issue on psychodrama with some comments on Moreno's concept of spontaneity. Group, 33(4). 2009. Pp. 291-295.

15. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. <http://pidruchniki.com/>
2. Наукова бібліотека ім. М.Максимовича www.library.univ.kiev.ua
3. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія» <http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>
4. Національна бібліотека України <http://www.nbu.gov.ua/>
5. Національна Парламентська бібліотека України <http://www.nplu.kiev.ua/>